

Svar på angreppen mot Holmsjö sjukhem

Lindholm-Eneroth, Hedvig,

46 I e Br.

National Library
of Sweden

Med.
Sjukv. anst.
S. S. S.

Svar

på

Angreppen mot Holmsjö Sjukhem

af

Fru Hedvig Lindholm-Eneroth.

Stockholm Wa.: Birger Jarlsgatan 110.

Holmsjö (Blekinge): Holmsjö Sjukhem.

HALMSTAD,
Joh. A. Svenssons Boktryckeri,
1908.

2v61

Angreppen mot Holmsjö Sjukhem

Fru Hedvig Lindholm-Eneroth

Stockholm W. : Beyer & Söner, 1890.
Holmsjö (Björne) : Holmsjö Sjukhem.

Till den ärade läsaren!

I flera uppsatser i Blekinge Läns Tidning har en viss E. P. gjort svåra anklagelser mot mitt sjukhem i Holmsjö och skötseln däraf. Betecknande är, att E. P:s första hänvändelse till mig icke allenast innebar något vänligt utan äfven gaf en ofta återupprepad, *berättigad* fråga från allmänheten i ny form. För att läsaren själf kan draga samma slutsats af hans första artikel, som jag här ofvan framställt, tillåter jag mig att in extenso afskrifva den.

“Fria ord.

Till Fru Hedvig Lindholm-Eneroth.

Som jag under ett par år läst mycket i tidningarna och äfven i öfrigt hört mycket talas om Eder och Eder lungsotsbehandling, förskaffade jag mig till sist Eder bok 'Lungsot kan botas'.

Ni har uppnått så storslagna resultat, att Ni är förvissad om att den svåra sjukdomen inom några år skulle vara bekämpad, blott Ni hade medel, så att Ni kunde inrätta sanatorier litet här och hvar i landet. — Ja, detta vore nog bra, men det ser verkligen ej ut, som det skulle lyckas att bekämpa sjukdomen på den vägen. Jag har i stället ett förslag att göra Eder, hvarigenom alla lungsjuka skulle kunna komma i åtnjutande af Eder behandling och hvarigenom sjukdomen skulle vara bekämpad inom ett par år.

Det är, att Ni i tidningarna låter komma till allmänhetens kännedom, hvad Eder medicin innehåller, och hur den tillredes.

Detta är ju ett mycket enkelt och billigt sätt både för Eder och de lungsjuka, och jag är förvissad om, att det ej behöfde göras gratis, ty innan en bråkdel af Sveriges lungsjuka hade botat sig själfva med Eder kur, vore Ni säkerligen bottenrik, och dessa penningar hade ej behöft tagas från de stackars sjukas tomma fickor.

Som jag är förvissad om att Ni blir mig tacksam för att jag påpekat förestående, väntar jag, att snarast få höra Eder mening.

Högaktningsfullt

E. P.“

Mitt svar på den i artikeln uttryckta begäran blef af samma innehåll, som jag förut afgifvit på dylika förfrågningar. Jag afskrifver äfven detta.

“Fria ord.

Fru Hedvig Lindholm-Eneroths verksamhet.

Till Pseudonymen E. P.

Jag vill först rätta ett fel, som blifvit gjordt vid relaterandet af ett anförande af mig. Det är rena utopier, att man “inom några år“ skulle lyckas bekämpa lungsothen med ett medel eller metod, hur förträfflig denna än vore. Jag har icke ställt mina förhoppningar så högt på min metod utan hållit mig till fakta. Fördenskull har jag aldrig sagt, att om jag hade ekonomiska tillgångar, jag skulle bekämpa lungsothen inom några år. Några år är en så oändligt liten tidrymd för att fullständigt lyckas bekämpa lungsothen, då man tar i betraktande, att den graserat i världen i öfver sextusen år, knappast utan något slags hinder förrän in i senaste tider.

Edert förslag att vedogöra för min medicin och i öfrigt för min metod har framställts flerfaldiga gånger (nu senast å tjänstens vägnar af ett medicinalråd), och jag

måste, som jag gjort förut, äfven nu förkasta det. Må det tillåtas mig att ange min orsak till detta vägrande af en, som det synes, billig och rättvis fordran.

Hvar och en, som följt med gången af min verksamhet, vet, att jag, innan jag offentligt började sysselsätta mig med behandlandet af lungtuberkulosen, hade under flere år, som man säger, experimenterat med min metod och ansåg den till slut så förbättrad och resultatgifvande, att jag vågade offentligen utsätta mig för kritik.

Under det halfannat första verksamhetsåret vann jag så, enligt min mening, ypperliga resultat, att jag satte mig i förbindelse med flere hufvudstadsläkare för att utröna deras mening och begära råd af dem, hur jag skulle göra för att metoden skulle komma till en större allmänhets kännedom. En af dessa sade sig vilja under någon tid följa några fall under min behandling, och, om dessa fall genom denna gifve ett sådant resultat, som kunde föranleda en vetenskaplig utläggning om dels metodens värde, dels ock dess begagnande i praktiken, skulle han presentera mig för Svenska läkarsällskapet, för att det skulle vara i tillfälle fatta beslut i saken. Hade denna fredliga utveckling fått obehindradt fortgå, hvem vet, om icke det varit mer gagnande för de lungsiktiga. Att genom våld inverka på en medborgares mening har icke alltid samma resultat som att på öfvertygelsens väg få denna ändrad. Att märka är, att jag är fullt öfvertygad om, att min behandlingsmetod har ett visst, bestämdt värde för de lungsiktige.

Nog af, just då allt syntes gå lugnt och sansadt, blef jag anklagad för kvaacksalveri. Rättegången, som blef en följd häraf, och i hvilken medicinalstyrelsen förlorade i högsta instanser, uppväckte, om jag så får säga, stridslustnad hos mig. Sedan dess har jag alltid befunnit mig på krigsfot, men ändock själfmant framlagt förslag till förlikning med den akademiskt legitima medicinen.

Under rättegången fick medicinalstyrelsen första gången tillfälle att på ett för dem värdigt sätt undersöka halten af mina optimistiska påståenden. Två år därefter hade den ännu ett tillfälle därtill och nu i dagarne föreligger återigen ett förslag från mig i detta hänseende.

Följden af allt detta har blifvit för mig en *tvingande nödvändighet* att få min metod erkänd. Det torde förlåtas mig denna mänskliga känsla, hvilken man benämner ärelystnad, då man ser från den sidan att jag under ett flertal år kämpat för min metod och ej nu utan vidare vill öfverlämna den i läkarnes händer att af dem förfuskas och genom deras förskyllan kanske för alltid glömmas. 'Läkarbanan är vacker och ädel, men på hvilken oftare väljes det prälände och uppblåsta charlataneriet än det sanna, anspråkslösa och själfuppoffrande vetandet', säger Alex. Dumas i 'En läkares anteckningar'.

Det torde vara säkrast för de lungsiktiga och allmänheten om denna metod *på en gång* blir fullt utredd, och ingen har större skyldighet i detta hänseende än kungliga medicinalstyrelsen. De villkor, jag föreskrifver, anser jag liberala. Det torde vara på sin plats att här afskrifva dessa.

'Villkor för undersökning af min metods verkningar är, att jag garanteras, dels att sammansättningen af de undersökande personerna är opartisk, dels att undersökningen blir af med rena afsikter vetenskaplig natur.

Fördelarna för en undersökning af min metods verkningar äro:

1) att om undersökningen utfaller med det resultat, att min metod är af värde för de lungsiktige, jag utan kostnad meddelar för vederbörande min metod, dock med förbehåll att ingen privatperson eller någon korporation får draga ekonomisk favör af detta meddelande;

2) att om undersökningen skulle gifva det resultat, att metoden ej är af nytta för de lungsiktiga, jag genast skall draga mig tillbaka från behandlandet af dessa.

Undersökningen må gärna för mig dragas ut under år, endast Ni har hjärta göra det mot de lungsiktiga'.

Jag hoppas, att jag lyckats närmelsevis klargjort min ställning till 'E. P:s' förslag.

Stockholm den 26 mars 1908.

Högaktningsfullt

Hedvig Lindholm-Eneroth.

Af ofvanstående af E. P. signerade artikel framgår oförtydligt, att E. P. i allmänhetens namn ville hafva ett af E. P. icke förut känt svar af mig på en billig fordran och fråga från allmänheten. Jag försökte ju så godt jag kunde, lämna svar därpå ånyo, men fick i en följande artikel (Blekinge Läns Tidning ³¹/₃ 08) en skur af ovett öfver mig. Jag bemötte utförligt i en senare längre artikel i Bl. L. Tidn. ⁹/₄ 08 E. P:s inspirerade anklagelser, hvarpå E. P. i en ytterligare artikel sökte ge sken åt sig som fullt kompetent att sitta till doms öfver mig. I denna sista artikel (Blek. L. Tidn. ⁸/₄ 08) framställde han utom de gamla, af mig fullt dementerade klagomålen, äfven nya och förstärkte sig genom att få införd ännu en ny artikel, signerad "flera f. d. patienter". På dessa senare artiklar har svar från mig *förvägrats* af tidningen.

Detta förvägrande gör, att jag sett mig nödsakad att utge detta häfte, för att dess innehåll (svaret på de sista artiklarna i Bl. L. Tidn.) må komma intresserade till del. — Jag *förmodar* endast, att mitt svar blifvit förvägradt införande i Blek. L. Tidning, då jag trots flera påringningar och bref om detsamma ej erhållit minsta underrättelse från tidningen. Jag inlämnade min artikel på posten den ²⁴/₄ 08. Jag har velat meddela detta för undvikande af missuppfattning.

Att märka är i nedanstående svar att *patienter* här tala om sina intryck från sjukhemmet. Då E. P. med sig förenat en del f. d. patienter, hvilka af en eller annan anledning känt sig missbelättna med min gifna behandling, har jag uppmanat per bref, enligt uppgift med dessa samtida patienter att redogöra för sin uppfattning af såväl sjukhemmet som behandlingen där. Dessa sålunda mig tillhandakomna (före den ¹²/₅ d. å. anlända) skrifvelser har jag för kontrollens skull låtit *Notarius Publicus U. E. Svensson i Stockholm* gå igenom och

vidimera afskrifterna af dessa bref med sitt ämbets-sigill.

Det torde för en hvar vara lätt att fatta, att en person, som i sin verksamhet, af hvad slag den vara må, har att årligen göra med flera hundra personer, ej kan vara alla till lags. Alltid finnas det missbelättna, nervöst retliga, bråkiga personer. Och man bör icke utan vidare låta sig påtrugas dessa, oftast fåtaligas, uppfattning, då de icke kunna eller vilja styrka sin vederhäftighet.

Jag är fullt öfvertygad om att den rätta vägen för att afgöra min behandlingsmetods verkliga beskaffenhet ej är att höra på dessa ofvannämndas obestyrkta utsagor, ej heller mina svar på dem. Nej, en fullt auktoritativ nämnd, som äger både pressens, allmänhetens, läkarnes, mina patienters och mitt förtroende, är säkert "alexandersvärdet" i denna "gordiska knut." Sådan är äfven den uppfattning, som tager sig uttryck i flera tidningsorgan. Jag vill endast som auktoritet åberopa Viktor Larssons, chefredaktörens i Hallands-Posten, ord:

Läkarekrået

är just icke känt för någon vidare yrkessolidaritet, tvärtom florerar kanske den småsinnade konkurrentafunden på detta håll värre än inom någon annan yrkesbransch. Det är ytterst sällsynt att få höra en läkare tala godt om en kollega, och ännu sällsyntare är det väl, att han gillar en annans ordination. Det *ideella* *) elementet tyckes med ett ord stå i en ganska låg kurs inom läkarepraktiken i allmänhet. Storstilade undantag finnas ju, men det stora flertalet höjer sig föga eller intet öfver denna geschäftsnivå.

Man misstager sig nog icke heller i den uppfattningen, att det ligger en god del tarfliga motiv under det bemötande, som fru Hedvig Lindholm-Eneroth fått röna från läkarekrårens sida. Hurudan nu än hennes metod må taga sig ut ur s. k. vetenskaplig synpunkt, synes dock i

*) kurs. af mig.

hvert fall erfarenheten gifva vid handen, att den har ett visst värde såsom "huskur". Hur som helst, synes det vara *läkaremyndigheternas oafvisliga plikt att påvisa dess humbugsmässighet eller skadlighet,* *) om de känna sig öfvertygade om, att här endast föreligger ett nytt kvacksalfvarbedrägeri. Fru Lindholm har ju icke heller begärt annat än en grundlig vetenskaplig undersökning och erbjuder sig fullt lojalt att ställa sig en sådan till fullkomlig efterrättelse. Bättre tillfälle kan väl aldrig medicinalstyrelsen önska sig att få totalt knäcka den djärfva kvinnan med sin vetenskapliga öfverlägsenhet. Man behöfver ju bara tillsätta en undersökningskommission, som reser ner till Blekinge för att på ort och ställe afslöja henne.

Besynnerligt nog tyckes emellertid den ärade styrelsen icke vara så hågad för en afgörande dust med den stridbara kvinnan. Den har kanske rent af funnit rådligast låta skrifvelsen hamna i papperskorgen. Men i så fall kunna ju icke heller hrr läkares stränga fördömelser öfver hennes kur tillmätas någon vederhäftighet. Och då få de väl icke heller förvåna sig öfver, att den okunnige lekmannen dömer efter den praktiska erfarenheten, som väl ock bör ha något värde i slika fall. Läkarekonsten själf är ju för resten i stor utsträckning endast kvacksalfveri, det kunna vi väl komma öfverens om, med all aktning för dess storartade landvinningar på vissa sjukdomsområden. I kampen mot tuberkulosens fruktansvärde folkfiende bör väl hvarje ärlig insats vara välkommen, äfven om den skulle komma från lekmannahäll.

(Hallandsposten den ¹⁴/₃ 08).

Då jag icke kunnat erhålla mitt manuskript till Bl. L. Tidning i retur har jag ånyo anhållit hos förutnämnde Notarius Publicus att få brefven från patienterna i vidimerad afskrift. En del bref till ha dock hunnit inflyta i nedanstående afskrift än i afskriften till Blek. L. T.

Mitt svar till E. P. började med en direkt hänvändelse till Blek. L. T.

*) kurs. af mig.

Afskrift

Redaktionen

af Blekinge Läns Tidning.

Jag tager mig friheten närsluta af Notarius Publicus U. E. Svensson i Stockholm vidimerade afskrifter af en del bref, som kommit mig tillhanda, och anhåller vördsam om införande af dessa. Brefven bestyrka oförtydligt, hvad jag i artiklar i Eder ärade tidning sagt om mitt sjukhem i Holmsjö.

Mig veterligt har ingen oanmärkt expuererat sin upp-
hostning på gården eller i skogen, då ett villkor för vistelse på sjukhemmet är att sådant icke sker.

Badrum finnes numera å sjukhemmet. Likaså är en särskild ligghall uppbyggd.

Då jag tillfölje af min mycket upptagna tid ej har tillfälle besvara alla möjliga anonyma, hätska insändare i tidningarne, ser jag mig föranlåten meddela, att jag icke kommer att besvara någon *anonym* insändare. Strid med öppet visir och jag skall icke underlåta att upptaga kampen.

Stockholm den ¹⁶/₄ 1908.

Hedvig Lindholm-Eneroth.

Följande afskrifter till och med sid. 18 äro i originalafskriften sammanfästade med Notarius Publicus U. E. Svensson lacksigill.

Afskrift.

Fru Hedvig Lindholm-Eneroth!

Under min vistelse på sjukhemmet i Holmsjö var jag fullt och fast öfvertygad om, att jag skulle komma på benen igen, och jag blef icke heller bedragen häruti. Jag hade ju legat till sängs på lasarettet i två månader och

blifvit där mycket försämrad, ja jag blef äfven huggad af förutsägelsen om min snara död, då jag utskrefs. Jag hade ju äfven mycket dålig mage.

Annat blef det med mig, när jag behandlades af Fru Lindholm-Eneroth på sjukhemmet. Det såg ju ganska mörkt ut för mig under den första veckan af min vistelse där. Det var ju fara för att jag skulle dö då, och det var på vippen att jag gjort det äfven. Men tack vare Fru Lindholm-Eneroths personliga behandling af mig, repade jag mig så småningom. Min mage började regleras och fungerade snart så som den icke gjort på många år. Jag var ju ganska matt men redan 14 dagar därefter var jag uppe och gick ganska obehindradt och åt alldeles utmärkt bra. Genom egen oförsiktighet råkade jag ådraga mig en ganska duktig förkylning och fick därför ligga i cirka två veckor. Men har jag därefter ständigt, om man undantager de tillfällen, jag haft feber, varit uppe och min sjukdom synes hafva gått ofantligt stadigt till bättring. Allt nog, resultatet af behandlingen af mig på sjukhemmet blef enligt mina läkares utsago icke blott en betydlig förbättring i mina lungor, utan äfven synes magen vara fullt frisk nu. Jag har inga besvär från den. Jag är Fru Lindholm mycket tacksam för detta utmärkta resultat för mig. Jag var ju blott där fyra månader, och det måste jag säga är en mycket liten tid, så sjuk som jag var.

Jag ser nu i tidningarna, att Fru Lindholm blir beskyldd för att sköta sitt sjukhem på ett alldeles ohygieniskt sätt och därtill att Fru Lindholm beskylles för att ockra på de sjuka, samt ock att Fru Lindholms vunna resultat skola vara endast hopdiktade eller ock öfverdrifna. Jag vill nedlägga min bestämda protest däremot, inbegripande alla dessa anklagelser. Som jag såg tillståndet vara på sjukhemmet, kan jag icke annat än gifva mina amplaste vitsord och tacksägelser för det. Man måste uppmärksamma, att allt är anlagdt på att göra sjukhemmet så hemtrefligt som möjligt, så att ej tanken stannar så ofta vid den sjukdom af hvilken man lider. Allt är gjordt för att förtaga medvetandet af sjukhus, och därigenom vinnes obestridligt att man ej så mycket tänker på sjukdomen och att sinnet ej blir nedtryckt där-

utaf. Naturligtvis skulle man därför kunna säga, att nutidens alla kraf på hygienisk fullkomlighet ej äro upp-nådda, då en massa saker, som här äro nödvändiga för att ge sjukhemmet dess familjära utseende, borde, enligt de hygieniska fordringarna, vara aflägsnade. Men jag — och jag är säker på, många med mig — föredraga sjukhemmets nuvarande utseende före de kalla och otillgängliga sjukhusväggarnas.

Här ha vi ju spottlådor (1—2) med desinfektionsväska i hvarje tambur, 1 spottkopp för hvarje patient på sitt rum och alla patienterna *måste* dessutom själfva hafva en fickspottflaska. Så nog äro de hufvudsakligaste krafven på smitt-isolering iakttagna på sjukhemmet.

Det påstods också i tidningarna att nyanlända patienter fått lägga sig i samma skick varande sängkläder, som de afflyttande patienterna nyss begagnat. Jag kan icke förstå, att de ens våga framkasta en sådan antydning. Om det vore sant, skulle ju det svartaste förräderi vara gjordt mot en annans hälsa, och den som tillät detta minst sagdt göra det af hämd eller ock vara fullt vansinnig. En sjuk omedelbart i en annan sjuks sängkläder! Jag kan fullt medvetet förklara dels att Fru Lindholm själf ej vore den person, som af den eller den anledningen kunde göra så, samt ock att det aldrig hände under min fyra månaders vistelse där, ej heller, som jag hört, hvarken förr eller senare.

Det förefaller mig löjligt att det påstås det Fru Lindholm skulle så att säga suga pengarna, ja allt hvad patienterna äga, från dem, och sedan detta skett ej vidare vill låtsas om dem. Känner jag Fru Lindholm rätt kan Fru Lindholm godt täfla med hvilken läkare som helst i att göra sina patienter största kroppsliga och själsliga nytta. Det har ofta händt — och jag har exempel därpå — att Fru Lindholm icke blott gifvit mycket åt patienterna gratis utan äfven från egen börs mycket ofta hjälpt dem ur förlägenhet. Så fri från girig snikenhet är Fru Lindholm att ett påstående om det, förefaller rent af som ett utslag af medveten osanning för att icke benämna det — afund. Jag tror sannerligen att denna anklagelse är en yttring af vår beryktade kungliga svenska afundsjuka. Sjukt är det i hvilket fall som helst i denna tillvitelse.

Fru Lindholms resultat äro, hur man än söker att vända dem, en orubblig bas för hela Fru Lindholms verksamhet, *) är min tanke. Då läkarna icke ens själfva tro sig om att utfärda sanna intyg (ett exempel gifves ju i anklagelsen mot Fru Lindholm, att Fru Lindholm begagnar sig af intyg, utfärdade för en påstådd eller icke sjuk-kassas räkning och därför af läkarna i pur välvilja mot patienten medvetet eller ock liknöjdt bedrager sjukkas-san — eller Fru Lindholm själf), då sådant äger rum, så låt oss för alltid och i hvarje fall förkasta läkarnas muntliga och skriftliga intyg och endast "på känn" bedöma våra egna tillstånd. Därför vill jag råda Fru Lindholm att icke blott icke mottaga läkareintyg, emedan de ju understundom äro medvetet bedrägliga och falska, utan endast och allenast godkänna af hvarje patient lämnadt ut-låtande före och efter behandlingen om sitt eget befinnande. Jag hoppas att Fru Lindholm upptager detta förslag till öfvervägande och eventuellt snarast sätter det i verket för Fru Lindholms egen skull.

En annan sak i tidningarna är, att insändarna gissa på alla möjliga beståndsdelar i Fru Lindholms medicin. Jag har undrat mycket hvad de ha för gagn därutaf. Det torde dock fastslås, att dessa försök, om de komma från en man måste anses som de mest oblyga, ogrannlaga och minst gentlemannalika yttringar af en mans tankeverksamhet. Komma de åter från en kvinna, får man ju icke så mycket undra därpå, då det ju ligger i kvinnans natur att vara nyfiken och ofta påflugen. Men det är i alla fall en sak som de icke ha något med att göra. Se vi på en läkare använder han ett språk som är obegripligt för den stora allmänheten och ibland äfven för detta språks kännare, då mera det s. k. kökslatinet användes än det verkliga latinet. Läkaren använder detta språk med förkärlek på recept och intyg för att i många fall inverka på sin patient med det mystiska, okända. Exempel gifves ju på läkare, som gått så långt i sin mysticism, att de skriva ut vanlig borvaselin på latin bara för att kunna gifva sin patient ett recept! Då man går så tillväga inom läkarekretsar, må det väl ej förundra någon,

*) kurs. af mig.

att Fru Lindholm, som påstår sig äga ett medel mot lung-
soten, använder *sitt* "latin", d. v. s. ej nämner sin sam-
mansättning af medicinen för annan än sig själf (läkaren)
och sig själf som tillverkaren (apotekaren). Det är ju
ett analogt förhållande med läkarnas tillvägagångssätt.
Och ännu en upplysning som förklaring åt Fru Lindholms
rätt att handla häruti, anser jag ligga däri, att Fru Lind-
holm står fullt makt- och rättslös, om Fru Lindholm yp-
pade sin sammansättning af medicinen utan fordrade, bil-
liga garantier. Jag är öfvertygad om att tänkande män-
niskor måste icke blott förakta hvarje sådant tarfligt giss-
ningsförsök från eho det vara månde utan äfven ställa sig
på Fru Lindholms sida i att fordra billiga garantier i den
händelse Fru Lindholm vill meddela sin medicins sam-
mansättning.

Till sist vill jag till Fru Lindholm säga ett ord om
maten på sjukhemmet. Den var både riklig och af ut-
märkt beskaffenhet, och det vitsordet torde vara tillfyllest.

(Ortsnamnet) den 15/4 08.

(Namnet.)

Afskrift.

(Ortsnamnet) den 3/4 08.

Fru H. Lindholm-Eneroth,

Stockholm.

Har i dag emottagit Fru Lindholms bref och vill här-
med besvara detsamma.

Angående mitt hälsotillstånd, när jag var på sjuk-
hemmet i Holmsjö, så blef jag ju på sista tiden bra myc-
ket bättre, och kände mig starkare och kryare hvarje dag.
Jag har inget vidare att anmärka mot sjukhemmet för min
del, för jag trufdes så bra hela tiden, jag var där, och
kan inte säga än godt och väl om det. Hälsningar

Vänligen

(Namnet.)

Afskrift.

(Ortsnamnet) 14/4 08.

Fru Lindholm-Eneroth,

Stockholm!

Jag kan ej annat än till det bästa rekommendera sjukhemmet i Holmsjö. Jag tyckte under min vistelse där tiden gick så fort, och allt var så ljust och gladt, på intet sätt påminnande om vår sjukdom, tvärtom vi nästan glömde bort, vi voro sjuka, och där gjordes allt för att vi skulle vara glada och ha det treffligt. Det skulle vara min högsta önskan att äfven i år få tillbringa sommaren på sjukhemmet. När jag kom hem tyckte doktorn jag blifvit så duktig, så det hade han inte väntat. Han visste ju inte, hvar jag varit men det hade blifvit en förändring till min fördel, tyckte han. Jag kan med glädje rekommendera medicinen till den lidande allmänheten.

Vänligen

(Namnet.)

Jag vill ej att mitt namn kommer ut i tryck.

Afskrift.

(Ortsnamnet) den 14/4 1908.

Fru Lindholm-Eneroth!

Tack för brevet.

Då jag den 7 Maj 1907 reste till Edert sjukhem i Holmsjö, var vänstra lungan skadad, jag hade ingen matlust, vägde 53 kg. Men under den tid, jag var under Eder behandling (4 1/2 månad) kände jag, hur jag blef bättre, månad för månad, fick äfven ypperlig aptit, ökade 7 kg. Blef äfven af doktor Nyqvist i Holmsjö och doktor Hildebrand i Västanfors förklarad bättre. Tills jag den 14

september af doktor Erhart i Västerås blef förklarad fullständigt frisk. Behandlingen på sjukhemmet var god. Det är Fru Lindholm jag har att tacka för min hälsa.

Många hjärtliga och tacksamma hälsningar från

(Namnet.)

Afskrift.

(Ortsnamnet) d. 15/4 08.

Fru H. Lindholm-Eneroth!

Under den tid af 2 1/2 månader, som jag var på sjukhemmet i Holmsjö, så blef mitt hälsotillstånd i sin helhet förbättradt. Men i sådan svår sjukdom, så kan man ej vänta så stora förändringar på så kort tid, dock tror jag resultatet blifvit bättre, om vi haft varma och soliga dagar emot dessa kalla, med regn och blåst för jämnan.

Jag trufdes mycket bra på hemmet, man fick känna sig så fri och så hemma där, och alla voro så snälla och vänliga, så för min del så gick det så bra att vara där.

Vänligen

(Namnet.)

Afskrift.

(Ortsnamnet) den 21/4 1908.

Fru Hedvig Lindholm-Eneroth

Stockholm.

Jag blef betydligt bättre och starkare i Holmsjö, därför anser jag Fru Lindholm-Eneroths medicin och behandling å sjukhemmet mycket välgörande.

Hälsningar från en patient.

Högaktningsfullt

(Namnet.)

Afskrift. (Ortsnamnet) den 17/4 1908.

Fru Hedvig Lindholm-Eneroth, Stockholm.

Som svar å eder skrifvelse angående mitt hälsotillstånds fortgång under min vistelse på sjukhemmet i Holmsjö. Får jag meddela att någon Förändring ej förmärktes i mitt hälsotillstånd under min vistelse på sjukhemmet, vistelsen dertill var ju allt för kort, ej fullt 14 dagar. Angående min uppfattning af sjukhemmet tror jag att en längre vistelse där skulle vara välgörande.

Högaktningsfullt

(Namnet.)

Afskrift. (Ortsnamnet) den 16/4 1908.

Fru Lindholm-Eneroth.

Till svar å edert brev och förfrågan om mitt hälsotillstånds fortgående under vistelsen på sjukhemmet i Holmsjö.

Får jag meddela angående Läkarnas utsago att sjukdomen blev ganska mycket dämpad på vänstra lungan vilken var mycket angripen, och högra lungan förklarad symptomfri, vilken var ringa angripen, innan min vistelse på sjukhemmet, för övrigt har ju fru Lindholm månadsrapporten att rätta sig efter. För övrigt vad jag själv erfor var att mina krafter tilltogo, ävensom att jag blev glad och lätt till humöret vilket jag nu av egen erfarenhet vet gör ganska mycket till förbättringen.

Ävensom att jag ökade 6 kilo i vikt varför jag mycket rekommenderar fru Lindholms dietkur, vilken jag även sedan min hemkomst så mycket som möjligt hållit mig efter och befunnit mig mycket väl av. Varför jag under min korta vistelse två och en halv månad på sjukhemmet fick det intrycket att vistelsen där för mig åtminstone var till stor nytta, så hade det inte varit av ekonomiska skäl hade jag gärna stannat där en längre tid men tyvärr är ju månadsavgiften ganska hög, för icke förmögna personer. Fru Lindholm skulle bara kunna nedsätta månadsavgiften lite så att fler än som nu är fallet kunde hålla sig en längre tid vilket ju är behöfligt för man kan ju

inte tänka att bliva av med den sjukdomen så fort. Kan även omtala att jag nu befinner mig mycket väl och var gång jag besökt Läkare de sagt att jag blir lite bättre för var gång, men det går ju smått men man får vara tålig och hoppas så kanske den dagen kan komma att man kunde bliva frisk. Och då skulle jag inte glömma att tacka fru Lindholm och erkänna att hon lagt grunden till min förbättring.

Fru Lindholm lova ju att inte publicera mitt namn hoppas inte hellre mitt brev var snäll och inte gör det.

Med Hälsningar, Högaktningsfullt

(Namnet.)

Afskrift.

(Ortsnamnet) den 24/4 08.

Bästa Fru Lindholm-Eneroth.

Angående mitt helsotillstånd under vistelsen på Holmsjö är inte mycket att säga; om fru Lindholm-Eneroth minns, så var jag der inte mer än cirka 14 dagar, och under den tiden regnade och blåste det oupphörligt, så jag kan ej neka till att jag ej mädde bra af luften der, det hade förmodligen varit detsamma hvar jag vistats, men dieten och medecinen bekom mig mycket mycket väl. Jag fick mig ju tillsändt af den sistnämnda en månads tid efteråt och mitt tillstånd förbättrades märkbart. Jag är nu undersökt af läkare igen och har ej försämrats under vintern. Angående mina intryck af sjukhemmet föröfrigt kan jag ej säga annat än att det är en mycket naturskön plats och det gör ju alltid ett godt intryck och verkar upplifvande.

Min hälsning medsändes, med utmärkt högaktning

(Namnet.)

Rätt afskrifvet betygar

Stockholm den 12 Maj 1908

ex officio

(Sigill.)

U. E. Svensson.

Notarius Publicus.

Lösen Kr. 2: —.

Af ofvanstående brefafskrifter kan man sluta, att, i fall jag har svåra och illvilliga motståndare, har jag äfven en stark elitkår af vänskapsfullt sinnade och tacksamma patienter, hvilka icke rädas att vid tillfällen kraftigt framdraga egna protester mot ett i deras tycke orättvist och ogrundadt bedömande af den behandlingsmetod, som enligt såväl deras egen uppfattning som deras läkares ut-sago medfört betydliga förbättringar i deras sjukdom. Och likaledes kan man af brefven döma att min behandlingsmetod varit afgjordt segrande och nyttig för dessa lungsiktiga. Alltså ännu ett påtagligt bevis för att min metod är gagnelig för lungsiktiga, att den är af ett visst bestämdt positivt värde för dem. I hur hög grad den är det kan man själfklart ej afgöra af dessa fall, och det torde den omnämnda kommissionen vara den enda förtroendefulla domaren därvidlag.

Jag vill till sist meddela, att jag hos Karlskrona Veckoblad äfven gjort framställning om den förvägrade artikelns införande därstädes, men tidningen kunde ej af utrymmesskäl bifalla den. Då jag i min hänvändelse till Karlskrona Veckoblad ytterligare påpekar medicinalstyrelsens oafvisliga plikt i denna sak har jag tagit mig friheten införa den här.

Redaktionen af Karlskrona Veckoblad.

Med biläggande af afskrift af en insändareskrifvelse från mig till Blekinge Läns Tidning, som utgör mitt slutliga svar på en del anonyma insändares i Blekinge Läns Tidning tillvitelser mot mitt sjukhem i Holmsjö och min skötsel däraf, får jag vördsammast hemställa till Eder, om icke Redaktionen ville benäget låta införa detta mitt svar, då plats för detsamma blifvit mig förvägrad i Blekinge Läns Tidning. Saken intresserar ju närmast blekingeborna,

och då denna afskriftsskrivelse utgör ett icke oväsentligt inlägg från en del f. d. patienter på sjukhemmet, har jag för den skull vågat besvara mig hos Eder.

Mycket har ju skrivits för och emot min verksamhet i tidningarna och ändå torde den icke framstå klargjord för allmänheten. Därför tillåter jag mig anse — och i förbigående påpeka — att till synes enda rätta vägen för att denna lungsotsmetod skall blifva fullt ock tillfyllest demonstrerad är, att kungliga medicinalstyrelsen går med på, att en undersökningskommission tillsättes för detta ändamål. Saken är ju nu under behandling hos nämnda styrelse.

Allt, hvad jag här velat framdraga, har kanske icke alltid kommit i den form som bäst lämpar sig för publikation, men jag har nödgats utgifva detta häfte, emedan en som icke försvarar sig, när den kan det, begår ett brott mot allmänheten, som är lika stort som det pådiktade felet.

Till sist torde nedanstående insändare i Aftonbladet $\frac{1}{4}$ 1908 ännu mer uttrycka tanken i gången af de tillviftelser, som gjorts mot mitt sjukhem och som fått sin plats genom Blekingeläkarnes icke ringa indirekta och dolda inlägg i denna sak.

En formell kvacksalffverska.

Under denna rubrik har Svenska Dagbladet *) den 5 mars en längre artikel rörande fru Lindholms metod att bota lungsot. Den stöder sig på provinsialläkaren doktor Dahlbergs utlåtande efter besök på ett af hennes sanatorier och andas bitterhet från början till slut. Att en sådan inrättning, inrymd i en förhyrd lokal och hvars talrika, oftast obemedlade patienter ej äro vana vid den ordning, som på ett statens sjukhus förekommer, skall förekomma en läkare motbjudande, är naturligt, och äfven att en och annan patient anfört klagomål är ju vid alla så-

*) Uppsatsen återgifven i Blekinge Läns Tidning.

dana privatanstalter förekommande. — Men doktorn synes för dessa visserligen viktiga sanitära brister hafva alldeles förgätit hufvudsaken — *ha patienterna där blifvit botade eller förbättrade?* — Fru Lindholm uppgifver sig hafva mer än 200 intyg från patienter att så varit fallet, men icke ett ord nämnes af doktorn om denna sak. Hvad hade varit naturligare, än att hos flera af dessa personer efterhöra, om dessa intyg äro riktiga och om så är fallet, låt då fru L. vid ett af våra kostbara sanatorier få använda sin metod, och med de resurser och förmånliga sanitära förhållanden där förefinnas borde utmärkta resultat förväntas.

Våra lungstotts sanatorier hafva nu flera år varit i verksamhet, och erfarenhet i afseende å kurmetodens riktighet borde hafva vunnits, men icke ett ord därom har till publiken meddelats, man hör blott, att t. e. 57 patienter där finnas och 120 stå utanför och vänta på plats; inrätta å hvarje sanatorium en journal, där hvarje patient vid utgående *egenhändigt* inskrifver tillståndet vid inträdet och vid utgåendet från inrättningen samt hur länge vistelsen där varit. Detta skulle vara en högst intressant upplysning för allmänheten.

Enligt uppgift lär vid sanatorierna ingen medicin mot sjukdomen användas, endast hvila, frisk luft och godt bord. Att detta är vid sjukdom af många slag välgörande, är otvifvelaktigt, men att metoden måste vara särdeles långsamt verkande är antagligt, och kunde den genom fru Lindholms, af doktorn okända, men föraktade medicin förkorta vistelsen, vore det en välgärning och väl värd försöket.

C. A. Lindvall.

Stockholm den 13 juni 1908.

Hedvig Lindholm-Eneroth.

Innehafvare af Holmsjö Sjukhem,
Holmsjö, Blekinge.

Enligt de i denna berättelse förkommande — Men dock som synes
 för dessa visserligen vilkas namn på detta sätt
 för förvald myndigheten — de nämnda och på detta sätt
 hade eller förklarades — För Lindholm uppgifter sig ha varit
 mer än 300 stycken från patienter till en varit tillåt men
 inte ett ord nämnes af doktorn om denna sak. Hvad
 hade varit naturligare än att hos flera af dessa personer
 efterfrågas om deras tillstånd och om de varit tillåt
 till de två till ett af varit kostade sanatorier till en-
 kända sin metod och med de resurser och förmåner
 varit tillgängliga för förhållandena borde nämligen re-
 sulat förväntas.

Vår långtids-sanatorier ha varit på varit i verk-
 samhet och omfattat i allmänhet 4 sanatorier i riksdagen
 borde ha varit varit, men inte ett ord nämns om till hvilka
 som meddelats, men här blott ett par 37 patienter där
 fanns och 130 stycken och varit på plats i riksdagen
 varit sanatorier en journal, där varit patienter vid ur-
 kunde varken varit inskrivet tillstånd vid inträdet och
 vid utgåendet från institutionen samt hur länge vistelsen
 där varit. Detta skulle vara en högst intressant uppgif-
 ning för sjukhuset.

Endast uppgift till vid sanatorier i denna medicin
 mot sjukhusen användas, endast varit, till ett och kört
 bord. Att detta är vid sjukhus af många slag vilkora-
 de är otvivelaktigt, men att metoden måste vara ärd-
 los i allmänhet för naturligt och friska den genom
 sin behandling af doktorn okända men förståde med-
 sin läkare afseende, vare dock en välförståelse och väl värd
 förståde.

H. A. Lindholm.

Stockholm den 12 Juni 1903.

Hedvig Lindholm-Eneroth

Landman, af Halmstads sjukhus,
Halmstad, Skåne.

